

Таким чином, європейський досвід показує, що попри відомі факти, коли малі громади мають кращий зв'язок жителів із владою, вищі показники сплати податків та надходжень до бюджету від населення, але при надто малих розмірах, громада не може отримати достатню кількість бюджетних надходжень для реалізації всіх програм розвитку територіальної громади, не здатна здійснювати ефективне управління всіма галузями і сферами життя громади, фактично змушує ставати «неспроможною» громадою-боржником, що неминуче призводить до знищення автономії органів місцевого самоврядування та краху децентралізації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Семенов В.М. Заїка Н.Ю. Досвід впровадження децентралізації влади в країнах "Вишеградської четвірки" // Правові горизонти. 2016. № 2(15). С. 20-26.
2. Гладій В.І. Реформування системи місцевого самоврядування: досвід Вишеградської групи // Грані. 2015. № 12(1). С. 57-63.
3. Гижко А.П. Світові практики впровадження децентралізації та їх досвід для України // Політичне життя. 2020. № 1. С. 22-29.
4. Неприцька Т. І., Неприцький О. А., Києнко-Романюк Є. С. Рецентралізація в Угорщині: наслідок становлення авторитарного режиму чи економічно обґрунтований крок? // Політичне життя. №3. 2018. С. 42-46.
5. Гаманюк О., Пальчук М. Розмір має значення: доходи менших громад зростають швидше, ніж у більших // Вокс Україна [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://voxukraine.org/rozmir-maye-znachennya-dohodi-menshih-gromad-zrostayut-shvidshe-nizh-u-bilshih/>
6. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 08 квіт. 2015 року № 214 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>.

Інна Мазур

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ: ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА ТА СУЧАСНІСТЬ

В статті висвітлено загальні тенденції в ідеології реформування освіти Республіки Корея в XX-XXI ст. Даний інтерес викликаний їх пріоритетністю як напрямку державної політики та найважливішого чинника соціально-економічного прогресу, що обумовлює необхідність історичного та педагогічного аналізу.

Ключові слова: Південна Корея (РК), традиції, конфуціанство, освіта, реформи.

Питання чому країни Південно-Східної Азії так стрімко розвиваються та що покладено в основу їх успіху є досить актуальним. Багато фахівців вважають, що однією з найважливіших передумов стрімкого зростання «східних тигрів» було успішне вирішення пріоритетної задачі підвищення рівня освіти. Активний пошук оптимальної модернізації системи освіти безперервно ведеться і в Республіці Корея, що нагромадила певний досвід державного регулювання процесу підготовки кваліфікованих кадрів. Пріоритетність цих завдань для Республіки

Корея у післявоєнний період зумовлена ще й традиційним культом освіти у країні. Довгий час освіта в Кореї будувалася на конфуціанських принципах, що втілювалися у стародавньому вислові: «Не наступай навіть на тінь свого Вчителя»

Сьогоднішній непростий стан системи освіти України вимагає узагальнення і критичного осмислення історичного досвіду інших держав щодо переходу до нових соціально-економічних та політичних орієнтирів, перш за все відносно адаптації освіти до принципово нових цілей і завдань навчальних закладів.

Прискорений економічний розвиток південнокорейської держави ще раз підкреслює життєве значення сфери освіти як найважливішого інструменту соціально-економічної і політичної модернізації

Метою статті є аналіз ключових засад та освітніх завдань модернізації освітньої галузі в Південній Кореї на базі конфуціанства та збереження національних традицій в умовах колонізації, політичного розділу країни, іноземних впливів та промислово-економічного піднесення.

Питанням південнокорейської освіти відводиться надзвичайно мало уваги в наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців. Здебільшого проблеми освіти зачіпаються непрямым чином в ряді робіт, присвячених державному і культурному будівництву або політичному розвитку двох корейських держав. До кінця 1980-х рр. дослідження радянських авторів ґрунтувалися на ідеологічних положеннях, що ускладнювало завдання об'єктивного наукового аналізу. Істотний внесок в розробку політичних проблем сучасної Кореї вніс один з найбільш авторитетних російських корєєзнавців - Лі В., його наукового пошуку притаманні об'єктивний історичний підхід і порівняльно-історичний метод дослідження [7]. Серед провідних зарубіжних фахівців в області сучасної історії і державного будівництва Кореї особливо слід виділити Бедескі Р. [1], Кліффорда М. [2] і Д. Штейнберга [3], більш детально і на комплексній основі висвітлюють процес політичної модернізації та демократизації Південної Кореї і показують особливу роль освіти в сучасній політичній системі РК. До проблем освіти в своїх дослідженнях звертались і Пак Хі Су [10] та Лім Ельвіра Хаммоковна [8]

Серед українських дослідників, що розширюють площину корєєзнавчих досліджень слід назвати Товкач Є. [13], Охріменко В. [9], Каленюк І. [5], їх оцінка передумов, особливостей і змісту демократичного транзиту Південної Кореї можуть бути цікавими для широкого кола фахівців: політологів, істориків, сходознавців.

Історичний шлях багатьох держав і народів доводить, що демократія не є універсальною формою організації суспільства, але є певний алгоритм, на основі якого організовується процес управління. Вельми показовим у цьому плані приклад політичної трансформації південнокорейської держави і суспільства, які отримали можливість переходу від авторитарного ладу до демократичної моделі тільки в останній чверті ХХ ст.

В Кореї культ освіти вважався і вважається сьогодні, найголовнішою чеснотою. В основі корейських звичаїв і обрядів лежить прагнення до Порядку та Гармонії що повинно панувати в душі, в родині, в суспільстві та державі, а досягалось це шляхом вихованням. «Вчися - станеш людиною (багатим)», не тільки в сенсі грошей, а й духовно, було, є і сьогодні, несвідомим гаслом життя майже кожного корейця.

Корейське суспільство завжди приділяло особливу увагу конфуціанському світогляду. Воно займало особливе становище в суспільстві і державі, оскільки забезпечувало підбір і приплив молодих, освічених і активних сил на державну службу.

Ідеалом конфуціанства була меритократія* (від лат. *meritus* - гідний і грецьк. *kratos* - влада, букв. - влада найбільш обдарованих) форма суспільства, в якій успіх в освіті і соціальному становищі є результатом здібностей та індивідуальних зусиль. Це концепція, за якою у суспільстві під час еволюції утвердиться принцип висування на керівні пости найбільш здібних людей, які відбираються з усіх соціальних верств.

Вона підкреслює рівність конкуренції. Жодній людині – відповідальній, заслуженій, та компетентній – не може бути відмовлено у можливості досягти відповідного соціального статусу. Завдання системи освіти полягає у спостереженні за тим, щоб таланти не зникли даремно, а розвивалися та зміцнювалися.

Майже два тисячоліття шлях до вершин соціального стану, доступ до суспільної шани, достатку і привілеїв був відкритий лише тим, хто мав знанням конфуціанського канону і успішно пройшов конкурсний екзаменаційний відбір. Він був дуже серйозним випробуванням, вимагали тривалої і старанної підготовки протягом декількох років. Складання державних іспитів (квaгa) на чин автоматично давало забезпечене життя. У сучасному корейському суспільстві ситуація змінилася мало, це виливається в прагнення дати своїй дитині найкращу освіту. З точки зору соціуму і індивідуума, єдиною можливістю для службової (в Південній Кореї) кар'єри і, в інтересах суспільства в цілому, основною гарантією подальшого соціально-економічного і політичного прогресу залишається освіта. Вченість і естетичне виховання розглядалися як необхідні якості для тих, хто займав керівні посади і державні пости [4].

Традиційне для феодальної Кореї поняття освіти включало в себе процес передачі знань, заснованих на священних канонах ортодоксального конфуціанства. До кінця XIX ст. влада країни навіть не робили реальних спроб для впровадження системи народної освіти. Освіта в Кореї було обмеженням з точки зору цілей і змісту навчального процесу. Головна мета феодальної освіти полягала в підготовці державних чиновників як ревних служителів конфуціанської системи. Навчальний процес обмежувався вивченням конфуціанської літератури, вивченням канонів, етики та філософії Конфуція і його послідовників. З цієї точки зору освітня діяльність практично повністю була позбавлена творчого початку і будувалася на догматичній основі. Аж до початку XX ст. система освіти в Кореї була позбавлена національного змісту: в її основі лежала китайська писемність і конфуціанська методика навчання, викладання будувалося на основі китайської конфуціанської літератури. Все це в кінцевому підсумку призвело до формування в корейській духовній культурі двох складових компонентів: конфуціанського (максимально кітаєзованого) і національного. Доля і історичний шлях корейської нації аж до початку XX ст. були повністю обумовлені таким поєднанням і взаємодією цих компонентів. Активний контакт Кореї із зовнішнім світом з кінця XIX ст., а також в деякій мірі японське колоніальне проникнення на півострів, стали каталізаторами в процесі модернізації корейського суспільства, в тому числі традиційної системи освіти

В першій половині XX ст. тенденції освітньої галузі були пов'язані з мілітаристськими вторгненнями та колонізацією (1910 - 1945 рр.). Хоча початок століття на півострові ознаменувався появою безлічі приватних середніх шкіл, проте після закінчення російсько-японської війни (1904 - 1905 рр.) регіон був окупована японськими військами, і напівколоніальних адміністрація накладала заборону на розвиток національної освіти і вищої школи. Нова влада побоювалися, що подальший розвиток сучасної освіти спонукає суспільство звернутися до проблем політичного розвитку Кореї, зміцнить місцеві уявлення про

*Термін запроваджено англійським соціологом М. Янгом у книзі «Підвищення меритократії» (1958)

громадянську свободу і народовладдя. Для цього були серйозні підстави: з вимогою політичних і громадянських свобод виступало «Тонніп хёпхве» і Суспільство незалежності Кореї, створене в 1896 р і сприяло поширенню патріотичних настроїв. Навчальні заклади були очолені лідерами реформаторського руху Кореї, тому багато шкіл ставали «... центрами патріотичного виховання молоді» [8, С. 52]. У той же час поступове перетворення Кореї в колонію Японської імперії, котра пройшла шляхом буржуазної реставрації, стимулювало певні можливості для розвитку національного підприємництва, що вимагає відповідного рівня освітньої підготовки. Основним завданням колоніальної адміністрації в галузі освіти стало створення умов для культурної і національної асиміляції корейського населення через систему початкових і середніх навчальних закладів. Відразу після анексії Кореї в 1910 р влада приступила до демонтажу створеної національної системи освіти, повсюдно закривалися школи з викладанням корейської писемності, історії та культури, в зв'язку із загальною колоніальною політикою були переглянуті навчальні програми. Головним завданням освіти стало виховання у корейців слухняності і покірності, вірогідних настроїв по відношенню до японського імператора. У початковій школі було введено викладання на японській мові, а за використання рідної мови в громадських місцях, в тому числі в школах, накладалися штрафи. У 1911 р. було прийнято спеціальне розпорядження про систему освіти в Кореї, відповідно до нього закрилися практично всі приватні школи, переважно розвиток отримали державні навчальні заклади двох категорій: початкові, що дають мінімальну підготовку, засновану на використанні японських навчальних програм і японської мови, і професійно-технічні, що забезпечують колонію кваліфікованою робочою силою і середнім технічним персоналом. Причому в спеціальних школах навчалися переважно діти влаштувалися на півострові японців, корейцям же шлях туди був практично закритий. Після антияпонських заворушень 1919 р. система освіти була кілька реформована: з рядом обмежень стала допускатися діяльність приватних шкіл сода в сільській місцевості, виникла можливість організації навчальних курсів і вечірніх закладів для городян. Нові форми освітньої діяльності дозволяли залучати молодь до національної культури, підтримувати її знання корейської мови, виховувати в патріотичні настрої, але все це робилося виключно на нелегальній основі. На початку 1930-х рр. перетворення півострова в військово-стратегічний плацдарм для агресії на Азіатський континент зажадало посилити освітню діяльність в Кореї, тому японська влада збільшили мережу початкових і ремісничо-технічних шкіл, приділили увагу початкової освіти дівчаток, здатних стати дешевою і кваліфікованою робочою силою. В таких умовах зростає потреба в корейців-викладачів, і з'явилися перші педагогічні училища.

У 1940-і рр. технічна освіта виходить за рамки елементарних ремісничих шкіл, виникають реальні і технічні училища, машинобудівні, гірничі та інші галузеві курси; їх випускники отримували непогану професійно-технічну підготовку та становили основу технічної інтелігенції, яка зайняла середні посади в промисловому і навіть управлінському секторах. У колоніальний період вищу освіту для корейців було доступно тільки в гуманітарній сфері, проте і тут спостерігалася дискримінація по 40 національною ознакою. Найбільшим вузом країни став Сеульський університет, але реально вступити в нього могли лише японці, які закінчили спеціальні школи, студентів-корейців тут було дуже мало. Багаті і впливові представники корейського суспільства нерідко відправляли дітей на навчання до Японії, там вони отримували доступ до вищих навчальних закладів технічного і комерційного профілю, однак фінансові витрати, зневажливе ставлення оточуючих і відсутність перспектив для професійної кар'єри - все це знижувало інтерес корейської молоді до навчання за кордоном.

У другій половині XX ст. історію становлення та реформування системи освіти як найважливішої частини соціального прогресу корейського суспільства

необхідно розглядати у відриві від традиційної періодизації суспільної та політичної історії Республіки Корея. Зокрема перший етап - 1945 - середина 60-х рр., що вважається перехідним у становленні нової системи освіти в умовах драматичної повоєнної історії Кореї: поділу країни після визволення, трирічного американського військового управління (1945-1948 рр.), Корейської війни (1950-1953 р.) та повоєнного відновлення економіки.

Новий уряд Кореї, який мав покінчити зі спадщиною колоніального періоду, зіштовхнувся з невідкладними завданнями відновлення економіки, доведеної японцями до краху, і виведення країни з хаосу, що панував протягом трьох років з моменту звільнення. Головною турботою держави стало надання кожному рівних можливостей отримання освіти.

Уряд узяв курс на виховання корейців «Нової Кореї». Першочерговим завданням стало відновлення початкової школи, як першої та важливої стадії навчання. За даними Міністерства освіти у початковій школі навчалося приблизно 1 млн. 370 тис. осіб, у середній – близько 800 тис. [69, с. 63]. Наприкінці грудня 1945 р. у м. Сеулі було зареєстровано 2870 державних шкіл з викладацьким складом у 23009 вчителів та числом учнів 1620179 осіб та 67 приватних шкіл, де число викладачів налічувало 17547 осіб [12, с. 12]. Результатом роботи стало створення 23 листопада 1945 р. Ради з розгляду питань освіти в Республіці Корея зі 100 осіб, що включало 10 відділів, які були відповідальні за розробку ідей щодо вдосконалення системи освіти, відповідали за управління. До їхніх обов'язків входило вирішення питань, що стосуються початкової, середньої, професійної, педагогічної освіти, старшої школи, розробка підручників і т. д. Число службовців кожного відділу становило від 7 до 10 осіб. З 62 членів відділів дві третини мали вищу освіту, яку здобули в Японії та Америці

Другий етап, середина 60-х років. - 70-ті рр., у Республіці Корея був відзначений небувалим стрибком промислового та економічного розвитку. Промисловості вимагалася велика кількість добре освічених вузькоспеціалізованих кадрів, здатних брати участь у процесі виробництва, що швидко ускладнюється. Реформування середньої освіти у 60-70-ті роки. було пов'язане з модернізацією змісту освіти переглянутого відповідно до затребуваної підготовки фахівців, які забезпечують ефективне існування економічної системи.

Система освіти в Республіці Корея розвивалася при максимальному впливі США і Японії. Загальні принципи освітньої системи склалися до середини 1960-х рр. Вони поєднують місцеві традиційні підвалини і риси європейської освіти. Єдиним ідеологічним фоном освітньої сфери РК стала ідея національного процвітання.

В Республіці Корея основна мета освітньої системи держави, навіть в умовах авторитарного режиму 1961 - 1987 рр. освіту, і особливо вища школа, керувалося загальнонаціональними пріоритетами і боролася за побудову основ демократії. Освіта в Південній Кореї, при всій його спрямованості на збереження національної незалежності, визнає необхідність активного міжнародного співробітництва, розвитку, підвищення духовного і матеріального рівня народу, вдосконалення знань і освітнього процесу; воно несе відповідальність за реалізацію національної ідеї в ім'я збереження і процвітання нації.

Наступним кроком з 80-х років до кінця XX ст. було створення різних структур та підрозділів в освітній сфері, викликане зростанням масштабів освіти, оскільки стало очевидним, що вирішення проблем змісту освіти та виховання має спиратися на сувору наукову основу з використанням сучасних методів дослідження.

Міністерство освіти спільно з провідними науково-дослідними установами розпочали розробку нового змісту освіти відповідно до рекомендацій Комісії з реформи шкіл та вишів, яка була створена декретом президента країни у 1985 р. і протягом наступних років провела велику роботу. Основними напрямками

реформування змісту освіти були модернізація навчання та виховання. Вони зумовлені такими орієнтирами: оновлення змісту шкільної освіти та циклу навчальних дисциплін; переробка навчальних посібників; вдосконалення форм та методів навчання. Дослідження основних напрямів сучасних реформ освіти Республіка Корея показало, що це реформи передусім пов'язані з процесами демократизації, гуманізації, широкої інформатизації, організації системи безперервної освіти.

І у зв'язку з цим у 1988 р. у рамках Міністерства освіти було утворено Консультаційну раду з освітньої політики при Міністрі освіти, і у 1995 р. – Комісія з освітньої реформи при президенті. Зростаюча складність педагогічних проблем та нагальна потреба у проведенні реформ змісту освіти активізували наукові дослідження, а ті, у свою чергу, призвели до виникнення науково-дослідних інститутів.

Ще одним фактором, що дозволив університетським колам зайняти особливе становище в корейському суспільстві, були багаті традиції антияпонської боротьби студентів і викладачів вузів в період до встановлення незалежності країни що стимулювали зростання патріотизму та національної гідності.

Для східно-азійського суспільства в цілому характерно «вкрай шанобливе ставлення до освіти, ... який сформувався на цілком матеріальній основі» [6, с. 97]. Японія, Тайвань, Республіка Корея і деякі інші країни постконфуціанського світу щорічно направляють на розвиток освіти до 17% видаткової частини свого бюджету, в той час як західні держави на ці потреби відводять в середньому 4,5% [10]. Очевидно, що фінанси самі по собі не забезпечують підвищення освітнього рівня населення або кваліфікаційних стандартів трудових резервів, але, в будь-якому випадку, порівняння не на користь західного світу.

На сучасному етапі активну роботу в галузі реформування всієї системи освіти разом з Міністерством освіти ведуть такі основні інститути, як Корейський інститут розвитку освіти (Korean Educational Development Institute), Корейський інститут оцінки у сфері освіти (Korean Institute of Curriculum and Evaluation), Корейський інститут досліджень у галузі поведінкових наук (англ. Korean Institute for Research in Behavioral Science) та міські та провінційні дослідні центри (англ. Metropolitan and Provincial Education Research Institutes).

Найбільшу увагу реформатори приділяють центральній ланці системи освіти – загальноосвітній школі. Модернізація безпосередньо пов'язана з розробкою та реалізацією національних освітніх стандартів, тобто того обов'язкового мінімуму знань та умінь, яким повинні опанувати всі школярі цієї країни. У інтенсивно що проводяться Республіці Корея шкільних реформах відбито найважливіші педагогічні проблеми: структура загальноосвітньої школи, її взаємозв'язок із спеціальними навчальними закладами, відповідність змісту освіти та виховання вимогам сучасного суспільства, диференціація навчання, пошук оптимальних шляхів виявлення здібностей учнів тощо. Під змістом освіти та виховання розуміється система наукових знань, умінь і навичок, відносин та досвіду творчої діяльності, оволодіння якими забезпечує різнобічний розвиток розумових та фізичних здібностей вихованців, формування їх світогляду, моралі, поведінки, підготовку до суспільного життя та праці [14].

Зміст освіти та виховання у школі Республіки Корея визначається, згідно із Законом про освіту, «компетентними органами», якими є Міністерство освіти та розвитку людських ресурсів, Комісія з освітньої реформи при президентові та Консультаційна рада з освітньої політики при міністрі освіти. Завданням центральних органів освіти є спостереження за виконанням єдиних вимог до змісту освіти та виховання на всіх рівнях шкіл країни. Тим самим здійснюється принцип рівнодоступності базових знань та вмінь для вивчення усіма учнями незалежно від їх соціально-економічного становища та місця проживання.

Обґрунтовуючи цей напрямок освітньої стратегії, південнокорейці виходять з того, що людині майбутнього належить жити і працювати в умовах глобалізації (кор. сегехва) світових процесів та широкої інформатизації суспільства, його насиченості новітньою технікою та досягненнями науки. У зв'язку з цим вони ставлять питання про необхідність показу гуманістичної ролі науки і техніки в історії людства та її адекватне відображення у програмах та підручниках. Інший аспект гуманізації змісту освіти вони вбачають у придушенні суперечать інтересам суспільства індивідуалістичних та егоїстичних устремлінь на основі усвідомлення кожною особистістю її приналежності до спільності людей. Ідея винагороди праці за результатами розглядається ними як фундамент соціального порядку в постіндустріальному суспільстві.

У науковий обіг країн Заходу запроваджено термін «азіатська модель освіти». Прибічники цієї моделі вбачали в прискореній азіатській ході оригінальну та ефективнішу, порівняно з традиційною європейською, стратегію розвитку у відповідь на виклик, пов'язаний з економічною перевагою Заходу. Серед американських фахівців з Азії висока ефективність її освітньої стратегії ототожнювалася з регіоном, де модернізація лягла на ґрунт конфуціанської культури. Якщо розглядати феномен «корейського дива», потрібно аналізувати не так те, що склало цей феномен, скільки те, що його зумовило. Чимало фахівців стверджують, що індустріально розвинену Республіку Корея зробив американський промисловий капітал. Проте сьогодні дослідники та аналітики змушені констатувати, що більшою мірою корейську модель та модель «малих драконів» Східної Азії сформували власні, національно-історичні фактори [11, с. 8].

Крім того слід зазначити що у Республіці Корея ідеологія не чинила такого істотного впливу на систему освіти. Південнокорейська освіта зберегла особливий соціально-політичний статус і залишалася незалежним суспільним феноменом, заснованим на принципах самореалізації, рівних можливостей, громадського обов'язку, економічної доцільності та відносного політичного імунітету.

Ідейна спрямованість і ідеологія освіти в Республіці Корея робить його оплотом справжньої демократичної традиції та інструментом політичної модернізації південнокорейського суспільства. Сьогодні це корейська національна система навчання та виховання, що спирається на власні вікові традиції конфуціанської культури, філософії «хоньк кнган», в основі якої лежить конфуціанський гуманізм, буддійське почуття рівності та милосердя. І хоча сучасна Південна Корея, як і всі країни світу, стоїть перед серйозними проблемами та гострими протиріччями у справі виховання молодого покоління та необхідністю реформування своєї школи, проте її успіхи в цій сфері продовжують залишатися повчальними, що дають серйозне підґрунтя для роздумів педагогам інших країн.

В цілому на рубежі XX - XXI ст. Азіатсько-Тихоокеанський регіон стає одним з найбільш динамічно розвиваються районів світу. Країни АТР, освоюючи досягнення постіндустріальної цивілізації і оберігаючи багато рис своєї традиційної культури, відмовляються від сліпого наслідування західної моделі розвитку і прагнуть підтримувати власну культурну ідентичність, зберігати традиційні цінності і орієнтири в ході глибоких соціально-економічних і політичних реформ.

Після капітуляції Японії в 1945 р. перед корейцями, що тривалий час були позбавлені самостійності у всіх сферах життя, постали нові проблеми. По-перше, ідеологічні розбіжності, з якими у повоєнний період зіткнулися багато пригноблених народів; по-друге, проблема ліквідації спадщини 40-річного японського колоніального панування. Звільнення принесло не незалежність, за яку так довго боролися корейці, лише ідеологічне протистояння у розділеній країні.

На думку автора, однією з причин сучасного успіху республіки Корея є нерозривність сучасних освітніх тенденцій із історичними традиціями, в тому числі

і звичаями та обрядами, дбайливе та шанобливе ставлення до національного минулого, що згуртовувало народ у важкі часи та дало вражаючі результати в усіх провідних сферах суспільно-економічного життя на фоні територіального розділу півострова, боротьби ідеологій та досить агресивної зовнішньої політики держави-сусіда.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Bedeski, R. State Reform and Democracy in South Korea IR. Bedeski II Journal, of East Asian Affairs. - 1992. - № 6. - P. 140-168.
2. Clifford, M. Troubled Tiger. Businessmen, Bureaucrats, and Generals in South Korea IM. Clifford. - London: East Gate Book, 1997. - 373 p.
3. Steinberg, D. The Republic of Korea: Economic Transformation and Social Change ID. Steinberg. - Boulder & London: Westview Press, 1990. - 218 p.
4. Асмолов К. История Кореи <https://koryo-saram.ru/zaveduyushhaya-kafedroj-korejskoj-filologii-sahgu-elvira-lim-poluchila-orden-ot-prezidenta-strany-utrennej-svezhesti/>
5. Каленюк І. Освіта Республіки Корея в контексті стратегії суспільного розвитку.// Вища освіта України - 2005 - №2 - С. 117-122.
6. Ланьков А. Вища освіта по-корейському // Вища школа - 2001 - № 4-5 - С. 96-106.
7. Ли В.Ф. О синтезе традиционализма и вестернизма в политической культуре корейской нации / В.Ф. Ли // Проблемы Корейского полуострова и интересы России: Матер. II науч. конф. - М.: ИДВ РАН, 1998. - С. 188-195
8. Лим Э. Х. Тенденции развития общеобразовательной школы Республики Корея: 13.00.01 Лим, Эльвира Хаммоковна Тенденции развития общеобразовательной школы Республики Корея (1945-2005 гг.): Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 Москва, 2006 169 с.
9. Охріменко В. О. Становлення та розвиток системи освіти в Кореї (остання чверть XIX ст.) / Охріменко В. О. // Українська орієнталістика : [збірник наукових праць]. - 2007-2008. - Вип. 2-3. - С. 203-208.
10. Пак Хи Су Політика держав Корейського півострова в галузі освіти [Електронний ресурс]: Порівняльний аналіз Дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02.-М.: РДБ, 2005
11. Республика Корея: Опыт модернизации. - М.: Восточная литература, 1996. - 212с.
12. Россия и Корея: Модернизация, реформы, международные отношения. -М.: Восточная литература, 1997. - 255 с..
13. Товкач Є. А. Система вищої освіти Південної Кореї (друга половина XX ст.): становлення, особливості розвитку, сучасний стан / Є. А. Товкач // Українська орієнталістика : [збірник наукових праць]. - 2012. - Вип. 6 : Матеріали міжнародної наукової конференції «Кримські татари: етногенез, історія державних інституцій, міграційні процеси, культурна спадщина», (Київ, 20 жовтня 2012 р.). - С. 185-187
14. Чибань кёук хэньджонь чоджик кэпхён панъан (Проект реформирования структуры регионального управления образованием) / Ассоциация педагогических работников Кореи. - Сеул, 1998. - 102 с.